



ЗБИШКО И ТЕВТОНСКИТЕ ПАУНОВИ ПЕРА – ЗА РИСКОВЕТЕ ОТ ПОЛСКИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА КЪМ ГЕРМАНИЯ

ДОЦ. МИРЕЛА ВЕЛЕВА

10 ноември 2017 г.

-Ти си намери най-напред рицарски пояс.

-О-хо! Нали ще има състезания, когато роди
кралицата? А преди това или след това кралят ще
препаше мнозина. Аз всекиму излизам насреща...

Х. Сенкевич, Кръстоносци

На 5 ноември 2017г. при посещение в Украйна, полският външен министър Вашиковски обвини Германия в намеса във вътрешните работи на Полша. Повод за това е бележката на германския министър на отбраната Урсула фон дер Лайен в предаване на германска телевизия, за необходимостта от подкрепа за „демократичната съпротива на младите поколения в Полша“.

Според Вашиковски, това изказване представлява директна подкрепа за вътрешнополитическата опозиция на полското правителство, за което Варшава ще иска обяснение от Берлин.

Тази полска реакция е поредното зрелищно предизвикателство спрямо Германия. Преди два месеца - през август 2017г. - полското правителство на консервативната партия „Право и



справедливост“ отпрати официални претенции към Германия за изплащане на репарации за „огромните загуби“ нанесени от нацисткия режим през Втората световна война, за които „страната никога не е била компенсирана“. За да бъде демонстрирана сериозността на това настояване - беше създадена парламентарна комисия, която да изчисли размера на исканите репарации.

През същия месец Вашиковски обвини Германия в национален егоизъм – „често виждаме намерения от страна на Германия да преследва само собствените си цели“. Като пример за такова действие, той използва руско-германското сътрудничество по изграждането на Северен поток 2, което не отчита полските икономически интереси, както и сдържаността на Берлин относно разполагането на войски на НАТО в Източна Европа.

Въпреки изявлението на германският външен министър Габриел от септември 2017г., че Берлин няма да се поддаде на опитите за „влошаване на добрите и близки полско-германски отношения“, които определи като „най-добрите от всякога“ – те не изглеждат по този начин. Напротив, по-скоро изглеждат като да са най-лошите поне през последните две десетилетия.

Полша е важен акцент в Източната политика на Бон още от времето на Студената война, така че през втората половина на 70те връзките между двете страни са възстановени след Втората световна война. Стъпвайки на този фундамент Германия подкрепя активно присъединяването на Полша към ЕС в процеса на Източно разширяване – дори в случаи, когато полското изоставане в предприеждателната

подготовка е очевидно. Фактически Бон се превръща в „локомотив“ на полското присъединяване. В навечерието на срещата в Копенхаген през декември 2002, на която трябва да приключи преговорния процес със страните кандидатки от първата вълна на Източното разширяване, германският канцлер Шрьодер недвусмислено заявява, че разширяване на Изток без Полша е неприемливо за Германия. Съвсем разбираемо, полското правителство отговаря с взаимност на тази ревностна германска подкрепа, старейки се да се възползва максимално от нея, поддържайки близките полско-германски връзки или поне външното впечатление за такива.

След поемането на управлението от коалиционното правителство доминирано от „Партия и справедливост“ през 2015г. външнополитическа линия спрямо Германия претърпя съществена промяна. Тази промяна е предвидима в контекста на назначаването на Вашиковски за външен министър на Полша. Той е известен не само с острия си език, но и със скептичното отношение относно поддържането на тясно политическо полско-германско сътрудничество. Вашиковски критикува своя предшественик Шикорски за „погрешното“ разбиране, че тясното сътрудничество с Германия ще доближи Варшава до европейския център за вземане на решения. <http://www.dw.com/bg/>

Настоящият предизвикателен полски курс към Германия не е особено изненадващ. В контекста на обтегнатите отношения с ЕК, заради нарушаването на принципите на върховенството на правото, на масовите демонстрации срещу съдебните реформи на правителството и спада на

обществена подкрепа за управляващите – реторичните акции срещу Германия очевидно са за вътрешна употреба. Дали, обаче очакваният резултат ще допринесе за ефективното членство на Полша в ЕС?

Краткосрочното печелене на обществена подкрепа за сметка на добрите отношения със страна партньор в рамките на Съюза е несъизмеримо с дългосрочните потенциални рискове от такава стратегия, както за Полша, така и за ЕС като цяло. Варшава рискува да попадне в трайна изолация поради ключовата роля на Германия в процеса на вземане на решения в Съюза - особено след преизбирането на Меркел и заздравяването на оста Бон-Париж след поемането на френския президентски пост от Макрон. По-същественото, обаче е, че Полша пренебрегва един от фундаментите на Съюза – взаимозависимостта между страните членки като негови съставляващи единици. Влошаването на отношенията между две от тях рискува добрите отношения между всички останали, тъй като те вероятно ще бъдат принудени да вземат страна. Нещо повече, след края на Източното разширяване на Полша са възлагани особени надежди да бъде пионер в прехвърлянето на мост между Изтока и Запада, между старите и новоприсъединилите се посткомунистически страни. Според бившия европейски комисар Ферхойген оста Париж-Берлин трябва да бъде продължена до Варшава, така че тази ос да се превърне в своеобразен „енергиен център“, който да държи Европа на правилния път. Към днешна дата тази идея изглежда далеч от реализация и точно заради това подчертава рисковете от нейния провал.

Настоящото поведение на полското правителство спрямо Германия напомня това на един от главните герои от романа на Сенкевич „Кръстоносци“. Завръзката в сюжета на романа е драматичният резултат от стремежа на рицаря Збишко да се сдобие с паунови пера от шлема на тевтонски рицар, за да докаже любовта си на дамата на своето сърце - Дануша. След като се оказва, че прибързаното нападение над набелязания тевтонец е недоразумение, тъй като той всъщност не е тевтонец, но пък заема важна служба при германския посланик в полския двор, а Збишко отказва да се поклони в знак на извинение за необмислената атака – последният е осъден на смърт... Макар да избягва смъртната присъда след поредица от перипетии, в крайна сметка войната между литовци и тевтонци го застига...